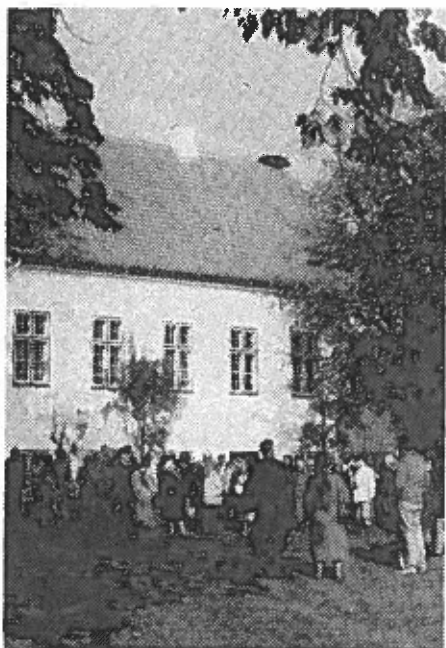

Skovens træer og de gamle krøniker fortæller om Fussingsøs historie

Af
Skovtaksator Børge H. Larsen,
Lindum Skovridergård, Hobro

Et hundrede og tredive forstmænd og andre skovhistorisk interesserede deltog i Skovhistorisk Selskabs efterårsekskursion til Fussingø lørdag den 3. oktober 1987.

Man samledes foran den hvide hovedbygning og selskabets formand, forstkandidat Kirsten Olesen bød velkommen til de mange medlemmer og gæster.

Man samledes foran den hvide hovedbygning.

Dagens vært, skovrider Kr. Elmquist indledte: „I er kommet til Fussingø statsskovdistrikt, men især til det gamle gods Fussingø.

For mig, der har arbejdet her i 30 år, har det været en fornøjelse at pusle med dette distrikts skove. At understøtte naturen i dens virkninger har været mit mål.

Fussingø var ejet af slægten Skeel og von Plessen indtil 1945. Den sidste ejer oplevede at få alt konfiskeret, udelukkende, fordi han var tysk statsborger.

Hovedbygningen er fra 1795. Det gamle Fussingø, der lå på en halvø ude i søen, var ikke mere tidssvarende. Man ville have et mere bekvemt og luftigt sted at bo.

Familien Scheel v. Plessen boede på Sierhagen i Holsten, men følte tilknytning til Fussingø, fordi familien var

startet her. De elskede at komme herop her var de ikke tynget af den stramme tyske opdragelse. Jeg synes, at det er et pænt sommerhus. -Civilforsvaret har i 30 år haft materiel til nødlazaretter opmagasineret her, de flyttede for 3-4 år siden, så I kommer til et nyrestaureret Fussingø“.

Som en særlig velkomst fløj der to ugler ud fra den ene af de store elme, og alliker lettede fra den anden.

Granskov plantet i svale vårnætter.

Nu gik turen, i busser, til Alum Bakker i Udskovene (den del af Fussingø-skovene, der ligger længst ude). Her vokser der skov i dag men sådan var det ikke for 100 år siden.

De høje graner blev plantet for 100 år siden i de svale vårnætter.

I Fussingøs første driftplan fra 1887, udfærdiget af skovtaksator I.F.W. Jespersen, står der om arealet: „Bakkerne er dels lyngklædte, dels beklædte med egekrat og nordligst tillige med noget hassel“.

Fussingøs daværende godsforvalter Nannestad ville gerne have bakkerne plantet til. Herom fortæller Nannestads yngste datter Anna i sine ”optegnelser om det gamle hjem på Fussingø“: „Mange af os fandt, at det karakteristiske ved bakkerne forsvandt med lyngen,

men derom ville far ikke høre - for ham blev skønheden blot forhøjet ved den opvoksende granskov. Og senere har han også høstet den triumf at man har givet ham ret". "Underligt nu at gå gennem en skov, hvor før kun var nøgne bakker". Og Anna Nannestad kendte Ålum bakker, thi "kirkestien" fra Fussingø til Ålum gik her igennem.

Skovrider Elmquist fortalte: „Nannestad herskede her enerådigt; var i grevens sted; i 11/12 af året var han greven. Det var Hedeselskabets blomstringstid, og Nannestad havde hørt, at rødderne ikke måtte tørre ud på de små træer, derfor beordrede han plantningsarbejdet udført i de lune svale vårnætter.

Det lykkedes at få en særdeles fin bevoksning frem, så flot at daværende forstander for Arboretet i Hørsholm, Syrach Larsen bedømte dem til at være på højde med landets bedste rødgraner, Pamhule-granerne. I ca. 10 år samlede vi frø fra de flotte træer. Nu er der kun enkelte af de gamle kæmper tilbage, derfor betraget dem med respekt“.

To slags bøgeskov

Fra dalen begav man sig op til afd. 170, hvorfra man kan se ud over den skønne Nørreådal.

Elmquist fortalte: „I den gamle plan står der om denne bevoksning: slet udviklede ege, indbl. bøg. Foreslås forberedt til underkultur i 2. periode (1897-1907), Altså denne bevoksning skulle have været forynget for 65-75 år siden. Nu er den administrativt fredet.

Dette er en bevoksning, der har særlige kvaliteter, der bør bevares.

- De gamle ege er dog blevet til noget“.

Ad skønne skovveje kørte man til Rar skov, hvor man i afd. 103 kunne betragte 150-årig forstligt drevet bøgeskov, men høje slanke stammer. Elmquist kommenterede: „Den sydlige del af den daværende bevoksning væltede i 1981 - stormen - formodentligt fordi den indeholdt en langt yngre holm nåletræ, der gav anledning til turbulens og det er herved tankevækkende at denne holm i 1887 var en 16-årig rødgranholm. Hugstfølgen har meget lange perspektiver“.

Fra den forstligt prægede skov vandrede man ned til afd. 101, jævnaldrende bøg, men med et helt andet udseende - smukkere vil mange skovgæster mene. Elmquist udtalte: „Det jeg gerne vil vise her er den kultur/naturskabte skov. Der er helt andre gener i disse bøge end i de ranke. Men "Hver slags mad bliver spist, og alle piger gift", og sådan er det også med de forskellige slags bøge - hvad er smukkest? "Mange af stammerne er grønne af vedbend." En vedbend-prydet bøg er noget af det skønneste for mig“, tilføjer skovrideren.

Med Blicher i hånden ad nutidens vej

Fra Rar skov gik turen op til Læsten og herfra tog man den blicherske tur gennem de fredede bakker. Og man kunne ved hjælp af "Eneboeren på Bulbjerg" genfinde stederne fra Blichers novelle - skrevet ca. 1834. "Vi sagde lyngen farvel ved byen Lejsten og så et af landets største kær udbrede sig, og derfra hæver sig høje bølge-

formede, skovgroede bakker der indeslutter en dyb og snæver dal i hvis baggrund herreborgen Ny Fussingø med sine mure og lyserøde tag blinker venligt frem mellem hundredårige bøge. Bomhuset til højre, til venstre møllen med dammen - nu næsten skjult bag træer - smykker salens forgrund“.

Men på Blichers tid ønskede man det gamle tilbage, idet han skriver: „Fyrretyve år tilbage stod her i stedet for det nymodens slot end dybere inde i dalen, den gamle ærværdige riddersborg med sine trende spidse gavle eller tårne, og hvo der har set denne ønsker vist at den stod der endnu og ikke var blevet ombyttet med en bygning, som ukendte rejsende snarest ville antage for en pæn kro“.

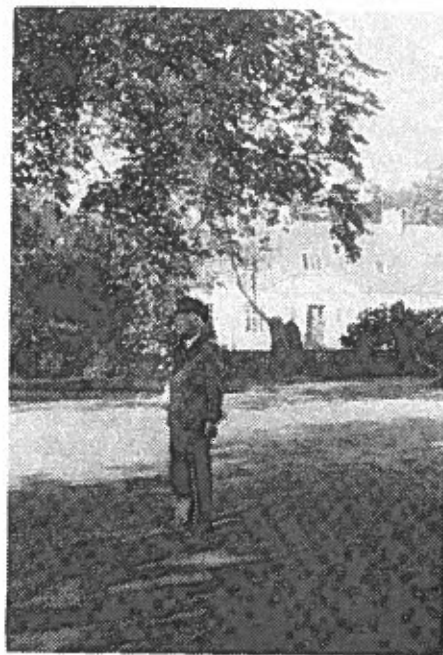
Det omtalte Bomhus, kaldet "Vadehus", der blev senere bolig for skovrideren, indtil det brændte i 1919. Men vandmøllen, nu skovfogedbolig, ligger stadig og pynter op ved dammen.

Man fortsatte videre op i den maleriske, romantiske Troldekskov, der består af 250-årige forkrøblede bøge, der dækker de stejle nordvendte skrænter. I 1887-planen står der om Troldekskoven, at "det er bestemt, at lade arealet vedblivende bære bøg, men ikke i højskovdrift, derimod i plukhugstdrift, under hvilken driftsform bøgen er en af vore hårdføreste træarter. Herved opnås at arealet aldrig blottes og altid kan afgive beskyttelse for det bagved liggende bøgehøjskogsareal“.

Frokosten blev indtaget i hovedbygningens smukke gemakker. Skovrider Elmquist causerede her på en meget spændende og billedrig måde om skovenes og godsets udvikling.

Skovrider skudt af krybskytte

Efter frokosten samledes man på den store plæne. Skovrider Elmquist nævnte, at man de sidste 20-30 år har arbejdet med parken. „Den nuværende meget

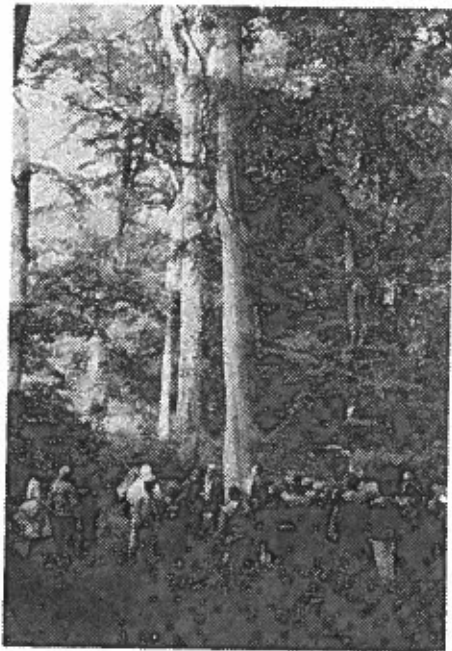

Skovrider Elmquist foran skovridergården, som den "gamle" greve syntes "blev lovlig flot".

smukke skovridergård blev bygget af Holten-Andersen, der selv bestemte hvordan den skulle se ud - greven syntes, at den var blevet lovlig flot“.

Eftermiddagen startede med en vandring hen forbi mindestenen for greve Chr. Ludvig Scheel von Plessen og op til distriktets ældste bevoksning, bøgeskov 265 år.

Begejstret udrød skovrideren: „Hvornår man end går herind oplever man en stemning af uforstyrret natur og historie. Her er der et fristed for dyr, fugle, insekter, svampe o.s.v. At gå herind med børnene, der besøger naturskolen, er en stor oplevelse, kan man ikke fanges af naturens storhed på sådan et sted, så er man langt nede. Kan børnene ikke fatte dette, er jeg bange for hvordan det skal gå Danmarks natur“.

Ekskursionen i Fussingøs ældste bevoksning, bøg på 265 år.

I Humlegården kunne man beundre de 100-årige rødgran med indblandet jævnaldrende douglasgran på 41 meters højde.

Sideh blev der gjort holdt ved mindestøtten for skovridere Carl Holten-Andersen, der blev dræbt under en krybskyttejagt i Hesselbjerg i 1921, og Elmquist omtalte Fussingøs skovridere siden 1843.

Den første var Frederik Christian Kann, der blev efterfulgt af Carl Magius, om hvem den "gamle" greve skal have sagt: „Magius var en fin mand og har han lavet fejl i skoven, er det min fejl, for det er mig, der antog ham. Men jeg tror, at Nannestad pinede ham“.

Efter Magius fulgte Carl Weismann, kendt for sine fine jagtbøger. Derpå kom Carl Holten-Andersen, og efter ham Svend Christian Poulsen, der virkede på distriktet i 36 år.

Hvad gemmer Spejldammen?

Ekskursionen fortsatte ad den smukke sti, langs Husbjergmarken, gennem unge bøge, med gamle overstandere. Her forklarede Elmquist: „Forstinspektør Hauch

skrev, at man ikke må bryde skovens tag, det har gjort et stort indtryk på mig. Jeg vil efterlade nogle af de gamle bøge, der kan stå i den nye bøgebevoksninger. Jeg håber at gemme noget“.

På turen ad Kirkestien, ned mod Søndermade, passerede man en lysning tilplantet med lind. Begiver man sig lidt ind i skoven mod øst, finder vi de gamle jordvolde, der omgav den gamle vej mod Fussingø.

Og nu nåede ekskursionen ned til Gammelhaven, hvor man kan dvæle ved resterne af den gamle herreborg. Borgen blev flyttet fra dette sted, fordi en sigøjnerske, som man havde nægtet at give lidt mad, havde spået at en skønne julenat ville hele borgen synke i søen. Derfor flyttede greven slottet.

I Gammelhaven, hvor skovrider Elmquist ved ruinens fod, beretter om den gamle herreborg.

Gennem de gamle lindealléer fra 1705 vandrede man til Spejldammen tæt ved søens bred.

Elmquist kunne forsikre om at søen har dejligt, klart vand, og at den bl.a. huser gedde, brasen, aborre og ål. Og mens skovrideren fortalte om søens gode ålebestand, kom der en flok skarver - også kaldet ålekrager - hen over Gammelhaven“. Der er rigtig mange skarver ved efterårstide, vel omkring 500. Vil de yngle her, eller vil de ikke? Ser med blandede følelser på disse fugle. Tænk om de fandt på at slå sig ned i de gamle lindealléer!“

Skovrider Elmquist henledte deltagerens opmærksomhed på de smukke spejlbilleder i spejldammen: „Tankevækkende at se på disse træer der vokser nede i dammen. Hvad er virkelighed, hvad er uvirkeligt?“

Ved afslutningen på den store plæne foran Fussingø, udtalte formanden Kirsten Olesen: „Tak til alle, der har hjulpet med til at gøre denne dag så festlig. Vi har fået indblik i Jeres dejlige arbejdsdage. Vi har set opad, set fremad som lydige tilhørere.

Ved Spejldammen fortalte du om det virkelige og uvirkelige. Du har givet os noget af din sjæl idag“.